

КУЛТУРНА СТРАТЕГИЯ ЗА ПЕРИОДА 2026 Г. – 2035 Г.

КУЛТУРНАТА СТРАТЕГИЯ НА ОБЩИНА ЦАРЕВО ЗА ПЕРИОДА
2026 Г. – 2035 Г. Е СЪЗДАДЕНА С ЕВРОПЕЙСКО СЪФИНАНСИРАНЕ -
ИНСТРУМЕНТА NEXTGENERATIONEU НА ЕС.

ОБЩИНА ЦАРЕВО
03.2026 ГОДИНА

СЪДЪРЖАНИЕ

I. Въведение	2
Демографска картина	2
Селищна структура и териториална организация	2
Икономически профил	2
Социална инфраструктура и услуги	3
Културна и спортна инфраструктура	3
Социално-икономическият контекст на общината като отправна точка за изграждане на културна стратегия	4
II. Анализ на културния сектор и инфраструктурата в община Царево	5
Управление и финансиране на културата в община Царево	5
1. Културен сектор в община Царево	8
2. Културни институции и участници в културния живот	8
3. Културна инфраструктура	9
4. Културно наследство	10
5. Културни събития и календар	11
6. Силни страни и предизвикателства пред културния сектор в общината	13
Анкета сред културни оператори: потребности, бариери и възможности	14
Обобщена стратегическа насока	17
III. Визия, и принципи на изпълнение	18
Визия	18
IV. Стратегически цели и приоритети	21
V. Финансиране и ресурсно осигуряване на културната стратегия	30
VI. Механизъм за управление, мониторинг и оценка на стратегията	33
VII. Индикатори за изпълнение на стратегията	35
VIII. План за изпълнение: дейности, отговорни структури и партньори, индикатори за изпълнение	37
Приложения	47
Приложение 1 – Ключови приоритети в областта на културната политика на европейско, национално и общинско ниво	47
Приложение 2 – Културна екосистема на общината	47

I. Въведение

Община Царево е крайморска община с отчетливо изразен **туристически профил и сезонна динамика**, което влияе пряко върху местната икономика, заетостта, натоварването на услугите и инфраструктурата. Територията е с полицентрична селищна организация и включва 13 населени места, като наличните данни позволяват да се проследят различията между по-големите селища и периферните населени места по отношение на численост, достъп до услуги и ежедневна мобилност.

Демографска картина

Демографските процеси в общината се характеризират с трайна тенденция на намаляване на населението. В Плана за интегрирано развитие на община Царево (2021–2027) са посочени 9 311 души население през 2011 г. и 8 837 души към 31.12.2019 г., което потвърждава негативната динамика. ПИРО представя и структура по пол и възраст, като анализът поставя акцент върху ефектите от застаряването и върху последиците за потребността от социални и здравни услуги, както и за наличността на работна сила. В документа са разгледани и процесите на движение на населението за периода 2014–2019 г., които са интерпретирани като фактор за дългосрочната устойчивост на местните системи за услуги и икономическа активност.

Селищна структура и териториална организация

Общината включва 13 населени места, което предполага необходимост от балансиран подход към инфраструктурата и достъпа до публични услуги в различни териториални условия. В ПИРО са представени данни по населени места (вкл. численост и разпределение по пол), които дават основание да се очертае концентрация на население в по-големите селища и по-ниска численост в периферните, съпроводено с различни нужди от транспортна свързаност и публични услуги. Териториалните характеристики се разглеждат и през призмата на туристическите потоци, тъй като сезонното увеличение на населението/посетителите води до пиково натоварване на средата и услугите.

Икономически профил

Икономическият профил на община Царево е силно повлиян от туризма и свързаните услуги, което обичайно се свързва със сезонност на заетостта и с колебания в търсенето на труд. В ПИРО са включени данни за регистрирана безработица и са отчетени ефекти около 2020 г., свързани с COVID-19, като това се използва при

формулиране на приоритети и мерки за устойчивост на местната икономика и адаптиране на трудовия пазар. Аналитичната част на плана съдържа и показатели/разбивки за безработните (в т.ч. по възрастови групи), които насочват към необходимост от активни политики по заетост, квалификация и задържане на населението в трудоспособна възраст.

Социална инфраструктура и услуги

Социалният профил на общината в ПИРО е подкрепен с индикатори за социално включване и уязвимост, включително показатели, базирани на европейска статистика (риск от бедност и социално изключване и свързани измерения). Демографските тенденции (намаление и застаряване на населението) са разгледани като ключов фактор за бъдещото търсене на социални и здравни услуги и за необходимостта от гарантиране на достъпност в различните населени места. Това поставя във фокус както поддържането на базови услуги в по-малките селища, така и развитието на услуги и капацитет в основните населени центрове.

Културна и спортна инфраструктура

Културната и спортната инфраструктура и дейности са разглеждани като важни елементи за качеството на живот на местното население и като ресурс за развитието на общината, включително в синхрон с туристическия профил. В ПИРО са заложили направления и мерки, които третира развитието на общността, местната идентичност и инициативи в сферата на културата, както и активния отдих и спорта като част от цялостния подход към местното развитие. Тази линия на планиране е логична предвид сезонната икономика и необходимостта от диверсификация на предлагането и подобряване на жизнената среда за постоянните жители.

Социално-икономическият профил на община Царево (туристическа специализация, сезонност, демографски спад и застаряване, териториална разпръснатост на населението) пряко „рамкира“ културната политика: тя трябва едновременно да обслужва местната общност целогодишно и да работи като част от туристическия продукт в пиковите месеци.

Социално-икономическият контекст на общината като отправна точка за изграждане на културна стратегия

Тъй като икономическият профил на общината е тясно свързан с туризма и услугите, културната политика неизбежно ще се насочи към събития и формати, които добавят стойност към летния сезон (фестивали, прояви на открито, мултижанрови инициативи в различни населени места). Това създава предпоставки за по-висока видимост и приходи през активния сезон, но носи риск културната дейност да стане прекомерно „сезонна“ и по-слабо достъпна за постоянните жители извън лятото. Следователно културната политика трябва да балансира между календар „за посетители“ и целогодишни общностни функции (читалища, школи, работа с деца и възрастни).

Намаляването на населението и застаряването (посочени като тенденции в ПИРО) водят до по-малка и по-структурирана по възраст аудитория за култура, което изисква целенасочени програми: междупоколенчески дейности, достъпни формати за възрастни хора и активна работа за задържане/включване на млади хора. При демографски натиск културната инфраструктура (читалища, музейни и публични пространства) все по-често се разглежда и като социална инфраструктура – място за общност, превенция на изолацията и участие. Това е в синхрон и с по-широки европейски подходи, които поставят акцент върху участието в културен живот и културните права като част от благосъстоянието и включването.

Данните/анализите за безработица и уязвимости в ПИРО означават, че културната политика не е само „разход“, а инструмент за местна заетост и умения (организация на събития, културен туризъм, занаяти, творчески услуги). В туристически общини културните дейности често са проектни и сезонни, което прави работата в сектора по-несигурна; затова мерки като професионализация, партньорства и по-стабилни модели на финансиране стават ключови. На глобално ниво се отчита, че културните и творческите индустрии имат измерим принос към заетостта и БВП, което подкрепя аргумента културата да се планира и икономически, а не само като еднократно събитие.

Разпръснатата селищна структура (13 населени места) означава, че културната политика трябва да решава проблеми на достъпа: неравномерно разпределение на културни пространства, транспортна достъпност и капацитет на местните организатори. Това логично усилва ролята на читалищната мрежа като „най-близка“ културна инфраструктура по места и налага мобилни/пътуващи формати, споделени сцени и общи

общински програми. Публичният културен календар е възможен инструмент за координация и равномерност на проявите, така че културният живот да не се концентрира само в общинския център и само в сезона.

В този контекст ефективната културна политика за община Царево следва да съчетава целогодишна мрежа от базови културни услуги по населени места (читалища, клубни форми, работа с деца и възрастни) с добре структуриран летен събитийно-фестивален пакет като част от туристическата идентичност и икономика. Политиката трябва да предвиди целенасочени инвестиции в поддръжка, модернизация и многофункционалност на културните пространства, така че те да работят като общностни центрове и сцени за разнообразни формати през цялата година. Необходимо е системно развитие на партньорства и проектен капацитет между общината, културните институции, образованието, туристическия сектор и гражданските организации, подкрепено с по-добро планиране, съвместно програмиране и достъп до финансиране. Успоредно с това е важно да се въведат мерки за достъп и включване, включително мобилни и пътуващи форми за по-малките населени места и адаптиране на съдържанието за различни групи, както и да се изгради работеща рамка за данни, мониторинг и оценка на резултатите (участие, посещаемост, териториално покритие, социални и икономически ефекти), в съответствие с европейския акцент върху участие, достъпност и политики, базирани на данни. Тези направления са в логиката на ПИРО, където културата е свързана с качество на живот и местно развитие, а систематизирането на културната инфраструктура е предпоставка за реалистично планиране и проектна готовност.

II. Анализ на културния сектор и инфраструктурата в община Царево

Управление и финансиране на културата в община Царево

Управлението на културата в община Царево се реализира като част от цялостното управление на местното развитие и публичните услуги, в рамките на общинската администрация и при ясно разграничени роли между органите на местната власт. На стратегическо и политическо равнище ключова е ролята на Общинския съвет,

който по силата на общата рамка на местното самоуправление определя политиките за развитие на общината в различните сфери, включително културата, приема стратегии, програми и планове за развитие и приема общинския бюджет, с което определя ресурсната рамка за културните дейности. В този смисъл Общинският съвет е органът, който дава мандат на културната политика чрез приемане на културната стратегия, утвърждаване на правила и приоритети и чрез решения, които осигуряват предвидимост и публичност на подкрепата за култура.

Изпълнителната отговорност е при кмета и ръководния управленски екип, които организират прилагането на приетите от Общинския съвет политики и гарантират координацията между секторите. На оперативно ниво културните дейности се планират и координират от специализираната администрация, като в структурата е позиционирана дирекция „Образование, здравеопазване, култура, спорт и социални дейности“ – профилното звено, през което се реализират общинските ангажменти към културния живот и взаимодействието с местните културни организации и читалища. Тази организационна подредба е важна за културната стратегия, защото създава предпоставки културата да се управлява интегрирано – в пряка връзка с образователни, социални, младежки и спортни политики, и да се търсят синергии с други секторни политики. Ролята на Общинския съвет е пряко свързана и с читалищната политика, тъй като общинските съвети по закон имат ангажимент да предвиждат средства в общинските бюджети под формата на субсидии за развитие на читалищната дейност, което е ключово за устойчивостта на културните услуги по места.

Селищната структура и наличието на кметства и кметски наместници предполагат многослойно управление на културния живот. Териториалното ниво подпомага организацията на събития по населени места и комуникацията с местните общности и читалища, което е съществено за постигане на равномерен достъп до култура и за включване на различни аудитории. Това следва да бъде отчетено в стратегията чрез механизми за децентрализация на културния календар, мобилни формати и партньорства по места.

Финансирането и подкрепата за културни дейности се опират на вътрешна нормативна и процедурна рамка. Правилникът за организацията и дейността на общинската администрация рамкира начина на работа и взаимодействие между звената и създава институционална основа за управление на секторни политики.

Правилникът за дейността на Общински фонд „Култура“ очертава институционалната и финансовата рамка за реализиране на местната културна политика. Документът регламентира целите, задачите, органите на управление, механизмите за финансиране и процедурите за кандидатстване и отчетност, като по този начин създава формализирана основа за подкрепа на културните процеси на територията на общината.

Фондът функционира като инструмент за прилагане на общинската политика в областта на културата чрез конкурсно финансиране на културни инициативи. Предвидено е разпределянето на средства да се осъществява чрез прозрачни процедури, при ясно определени критерии и правила. Подкрепата обхваща широк спектър от дейности – художествени произведения, културни събития, литературни проекти, документални филми, изследвания на културно-историческото наследство, както и творчески продукти на млади дарования. Тематичният обхват е съобразен с приоритетите на общинските стратегически документи, включително Плана за интегрирано развитие 2021–2027 г., което позиционира Фонда като оперативен инструмент за тяхното изпълнение.

Управлението на Фонда е възложено на Управителен съвет с определен мандат, правомощия и ред на работа. Управителният съвет приема програми за дейността на Фонда, определя предмета на конкурсите, утвърждава критерии за оценка и разглежда постъпилите проектни предложения. Председателят представлява Фонда, организира работата на съвета и внася годишния отчет в Общинския съвет. По този начин е установена връзка между оперативното управление и органите на местното самоуправление.

Финансовата рамка на Фонда включва средства от общинския бюджет, целеви програми и проекти, дарения, спонсорство, лихви и други източници, определени от Общинския съвет. Предвидена е възможност за прехвърляне на неизразходвани средства към следващата бюджетна година, което създава условия за по-гъвкаво планиране. Кандидатстването е отворено за културни институти, организации с нестопанска цел и отделни дейци на културата. Регламентирани са и правила за отчетност и санкции при неизпълнение или неправомерно разходване на средствата.

В контекста на културната стратегия на общината Правилникът очертава формалния механизъм, чрез който могат да бъдат насърчавани културното производство, местната идентичност и участието на културните оператори в развитието на общността.

Документът отразява стремеж към структуриране на културната подкрепа на конкурсен принцип и към създаване на устойчив модел за финансиране, съобразен със специфичния социално-икономически и териториален профил на общината.

Паралелно с това Механизмът за селекция и подбор на културни оператори регламентира реда и условията за предоставяне на целево финансиране за културни проекти от бюджета на общината. Той конкретизира конкурсния принцип, чрез който се реализира местната културна политика, и е пряко обвързан с целите на Плана за интегрирано развитие 2021–2027 г. Подкрепата обхваща различни области на изкуството – визуални, сценични, литературни, музикални, екранни и дигитални изкуства, както и културно наследство. Проектите се структурират по тематични направления и категории, включително „Фестивали и значими събития“ и „Гражданска активност“, и се включват в Календара на културните събития на общината. Право на кандидатстване имат културни организации, юридически лица с нестопанска цел, читалища и физически лица – творци. Регламентирани са изисквания за допустимост, ограничения при конфликт на интереси и правила за отчетност. Допустими са разходи, свързани със създаване, представяне и популяризиране на културни продукти, включително дигитално съдържание, при спазване на изискванията за законосъобразност и бюджетна дисциплина. Проектите се оценяват от комисия, назначена от кмета, като процедурата включва административна проверка и съдържателна оценка. Резултатите се утвърждават и публикуват публично. Предвидени са механизми за финансов контрол и санкции при неизпълнение.

В контекста на културната стратегия Механизмът представлява оперативната рамка, чрез която стратегическите цели се превръщат в конкретна финансова подкрепа за културни инициативи и участие на местните културни оператори.

1. Културен сектор в община Царево

Културната екосистема на община Царево се основава на силни читалищни центрове, живо нематериално наследство, богато, но сезонно ориентирано фестивално програмиране и тясна връзка между култура, туризъм и природната среда „Странджа – Черно море“.

2. Културни институции и участници в културния живот

Основен двигател на културния живот е НЧ „Георги Кондолов 1914“ в гр. Царево, което разполага с обновена сграда, градска библиотека с над 35 000 тома и около 700

регистрирани читатели и изпълнява ролята на ядро на културната инфраструктура на общинско ниво. Към читалището функционират клубове („Приатели на книгата“, „Хоби“, „Обичай родния край“) и множество самодейни формации – ансамбъл „Царево“, мъжка певческа група, женски народен хор, оркестър, детски фолклорен състав, фолклорна група „Синеморец“, вокална група „Усмивки“, детска театрална школа и театрален състав, които осигуряват непрекъснат обмен между поколенията и поддържат жива местната традиция.

Читалищна мрежа съществува и в Ахтопол, Лозенец, Синеморец, Варвара, Кости и Бродилово, като именно към тези институции са създадени фолклорните групи, певчески състави и обредни трупи, които пазят и практикуват локалните ритуали и празници.

Музейно-експозиционната дейност се развива Общинският исторически музей в гр. Царево, който има мисия да опазва и популяризира културно-историческото наследство на Крайморска Странджа, като развива дейности на територията на 13-те населени места в общината. Фондовете на музея съхраняват археологически артефакти и експонати, свързани с обредите и традициите на местното население, включително паметта и културното наследство на прокудените през 1913 г. българи от Одринска Тракия. Институцията разполага с три етажа експозиционна площ – зала „Археология“, зала „Етнография“ и зала „Галерия“. В общината работи и посетителски информационен център „Пътят на нестинарството“ в с. Българи – място за представяне и популяризиране на уникалния ритуал, съхранен в автентичен вид именно в това селище.

3. Културна инфраструктура

Културната инфраструктура включва читалищни сгради (с най-висок стандарт в гр. Царево), салони и сцени в Ахтопол и селата, както и открити пространства – площади, сцени на открито в Царево, Ахтопол, Лозенец, Синеморец, Кости, Българи, които се използват за събори, фестивали и общностни празници. Религиозните и култови места (църквите „Св. Пантелеймон“ в Бродилово, „Св. св. Кирил и Методий“ в Кости, параклиси и площадни пространства) функционират едновременно и като културни сцени по време на обреди като нестинарството и Бял кукер.

Регистърът на туристическите атракции на общината показва, че значителна част от природните обекти (плажове, защитени територии, еко-пътеки) се използват и като сцена за културни прояви – концерти на открито, фолклорни програми, тематични

празници – което „отваря“ културната инфраструктура към природния ландшафт и туристическия продукт. Въпреки това съществуват различия в качеството и ресурсите: сградата на НЧ „Георги Кондолов“ е в отлично състояние, докато част от читалищата в селата имат нужда от модернизация, енергийна ефективност и техническо оборудване.

4. Културно наследство

Нематериалното културно наследство е отличителният ресурс на община Царево и следва да бъде централна опорна точка на културната стратегия. Нестинарството, вписано през 2009 г. в Представителния списък на нематериалното културно наследство на ЮНЕСКО и съхранено в автентичен вид в с. Българи, представлява сложна система от вярвания, ритуали и общностна организация, която структурира културния календар и привлича национално и международно внимание. Обичаят Бял кукер – с открито лице, бели кожи и богат символен смисъл за плодородие – е друга уникална практика, запазена в района и реализираща се чрез шествия, „заораване“ и обред Паликош.

Към това се добавят странджанските песни, танци, носии, кулинарни традиции и местни празници, които се възпроизвеждат от фолклорните групи към читалищата и по време на събори и фестивали. Влиянията на различни култури и фолклорни традиции се отразяват в „темпераментните народни танци и музика, живописните народни носии и своеобразни обичаи“, оформяйки силен локален културен образ на общината.

Културното наследство на община Царево може да се представи убедително чрез конкретни примери, които показват едновременно археологическата дълбочина на района, богатството на религиозните обекти и характерните природно-културни ландшафти. От гледна точка на археологическото наследство ключови са обекти като „Градището“ – стара крепостна стена и останки от базилика, „Мързовско кале“ (останки от крепост), „Дворец на тракийски владетел“ (владетелски дом на тракиеца Кортудзунтос), „Елинистически гроб“, „Тракийски могилен некропол“, както и „Останки от крепост Кастрицион на нос Кастрич“ и „Съкровище от късноелински монети“. Религиозното наследство е представено чрез множество храмове и параклиси, които структурират местната идентичност и празничен календар – църква „Св. Св. Константин и Елена“, църква „Св. Св. Кирил и Методий“, както и православни храмове „Св. Пророк Илия“, „Св. Георги“, „Св. Йоан Предтеча/Св. Йоан Кръстител“, „Св. Марина“, „Св. Варвара“, наред с параклиси „Св. Костадин“, „Св. Елена“, „Св. Илия“, „Св. Богородица“, „Св. Петка“, „Св. Димитър“, „Св. Пантелеймон“ и „Св. Константин“

Списъкът показва и характерната за Царево силна връзка между култура и природа, която е ресурс за устойчив туризъм и интерпретация на наследството: резервати като „Силкосия“, „Узунбоджак“ и „Тисовица“, защитената местност и еко-пътека „Марина река“, както и емблематични природни обекти като „Устие на река Велека“, „Силистар“ (крайбрежна влажна зона), „Махарата“ (пещера), „Скокът“ (водопад), „Сфинксът“ (скално образование) и „Попова скала“. Именно това съчетание от археология, храмове и природно-културни ландшафти позволява в стратегията да се развият тематични маршрути (напр. крепости и античност; вяра и параклиси; реки, еко-пътеки и нематериално наследство), които да работят целогодишно и да разпределят посещаемостта и към вътрешните странджански села.

5. Културни събития и календар

Културният календар за периода 2015–2024 г. показва устойчив, разнообразен и изразено сезонен културен живот, който се надгражда и в програмата за 2025 г., отличаваща се с ясно разграничени национални, регионални/местни и международни събития. Наред с традиционните религиозни и общоселски празници (Св. Пантелеймон, Св. Константин и Елена, Св. Илия, Св. Марина, Св. Георги, Св. Дух, Св. Петка, Св. Богородица), които се отбелязват в Царево, Ахтопол и селата, се провеждат и емблематични фестивали с местно, национално и международно значение, като същевременно календарът се обогатява с нови формати, насочени към различни публики и сезони. Международният фолклорен фестивал „Странджа моя, люлчина“, провеждащ се в гр. Царево и Есекийска плетеница, провеждащ се в с. Бродилово позиционира община Царево като странджански фолклорен център и привлича състави от страната и чужбина. Фестивалът на мановия мед в Царево през август комбинира културна програма, базар и промотиране на уникален местен продукт, а лятната културна програма разширяват географията и видимостта на местните състави и допринасят за имиджа на общината като активен културен център с излъчване отвъд локалното ниво. Допълнително, по различни проекти (европейски, национални) се реализират концерти, изложби, обменни визити и тематични събития, насочени към промотиране на наследството „Странджа – Черно море“, трансгранично сътрудничество и свързване на културата с туризма и околната среда, което се вписва и в нарастващата роля на културата като фактор за устойчиво развитие и регионална идентичност.

Културният календар на община Царево за 2025 г. допълнително потвърждава тази устойчивост и разнообразие чрез плътна програма от зимни, пролетни и най-вече

летни събития, разпределени между Царево, Ахтопол, Лозенец, Синеморец, Варвара, Бродилово, Кости, Българи и Изгрев. Отбелязването на национални празници (3 март, Ден на Тракия, 24 май, 6 и 22 септември, 1 ноември) чрез ритуали, тържествени концерти и културни програми затвърждава ролята на общината като активен носител на национална историческа памет и гражданска идентичност. Същевременно традиционните обичаи Бабинден, Трифон Зарезан, Кукеровден и Паликош, Лазаруване и нестинарските игри в с. Българи показват дълбоко вкоренена културна приемственост и живо нематериално наследство, което продължава да се практикува в реална социална среда, а не само като сценичен фолклор.

През летния сезон календарът ясно насочва културния живот към туристическата динамика на Черноморието – серия от концерти на открити сцени, „Нептунова вечер“, „Рибен фест Царево“, Никулденски и други морски прояви използват пристанището, морските сцени и градските площади като естествени културни пространства. Фестивали като „Джазче“, „Summer dog fest“, Лозенец Music Fest, светлинният фестивал LUNAR, „Странджа манджа“, Фестивалът на странджанския манов мед, както и художествени изложби, пленери и фестивал на творческите занаяти, развиват линия на събития, която обединява фолклор, съвременни изкуства, кулинарно наследство, занаяти и активен туризъм. Майсторските класове и Международната фолклорна академия с песните на проф. д-р Бинка Добрева надграждат образователното измерение на културния живот и превръщат общината в място за професионален и любителски артистичен обмен с национален и международен обхват. В организацията на тази мрежа от събития последователно участват общината, читалищата, училищата, детските градини, местни клубове и външни партньори (напр. Държавна опера – Бургас, фестивал 6ФЕСТ, екипът на LUNAR), което показва изградени устойчиви партньорства и капацитет за съвместно планиране и реализация. Фестивалът „Tales of Sinemoria“ в Синеморец също предлага различен тип културно преживяване – по-интимно, концептуално и ориентирано към творческа общност, която търси нестандартни формати и нетрадиционни сцени, често извън масовия туристически поток. Това събитие логично се вписва в групата нови и иновативни формати, които общината развива през последните години – заедно с Арт потока, светлинния фестивал LUNAR, „Джазче“, фестивала на творческите занаяти и различните тематични базари и форуми. С тяхна помощ профилът на Царево се разширява от фолклорен и морски към съвременен, експериментален и творчески център, който може да привлича не само сезонни туристи, но и по-дългосрочно

пребиваващи артисти, дигитални номади и креативни професионалисти. В стратегически план това създава предпоставки за развитие на културен туризъм с висока добавена стойност, за оживяване на периферни зони в и извън сезона и за позициониране на общината като лаборатория за нови културни формати, основани на местната идентичност, природните ресурси и международното културно сътрудничество.

Общината реализира сътрудничество, на базата на меморандум между община Царево и кметство Влоцлавек, който предвижда обмен на добри практики, съвместни проекти и събития в области като дигитализация, социално включване, младежки политики, изкуство, култура и туризъм. Успоредно с това Царево поддържа партньорства с побратимените общини Пънархисар и Аристотели за обмен на делегации, културен и туристически обмен, общи фестивали и инициативи за развитие на двупосочен културен туризъм в региона на Странджа и Черноморието.

6. Силни страни и предизвикателства пред културния сектор в общината

Като силни страни на културната екосистема на община Царево се очертават жива и добре структурирана читалищна система със силен център в Царево, изключително богато нематериално наследство с международно признание, устойчив и разнообразен календар от събития, както и силна връзка между култура, природа и туризъм. Тези ресурси създават стабилна основа културата да бъде едновременно обществена услуга, фактор за местна идентичност и двигател за устойчив туризъм и икономика, особено когато се опира на местните общности и самодейни традиции.

Основните предизвикателства са свързани със сезонността на културния живот и концентрацията на активност в крайбрежните центрове (Царево, Ахтопол, Лозенец, Синеморец), при демографски и инфраструктурни затруднения във вътрешните странджански села. Допълнително ограничение е ресурсът и капацитетът за целогодишни програми в малките населени места, както и сравнително ограниченото присъствие на независими културни организации извън читалищната структура, което стеснява разнообразието от формати и аудитории.

В контекста на културната стратегия този анализ очертава нуждата от целенасочено укрепване и модернизация на културната инфраструктура в селата, развитие на целогодишен културен календар, стъпил върху нестинарството и странджанския фолклор, по-силно интегриране на културата с устойчивия туризъм и

природното наследство, както и системна подкрепа за местните културни актьори и самодейни общности. Към тези направления следва да се добави и цел за въвеждане на иновативни културни формати, в синхрон с европейските приоритети за дигитална трансформация и културни иновации: хибридни събития и излъчвания за хора извън сезона, пътуващи и „поп-ъп“ сцени за селата, резидентски програми и творчески лаборатории, интерпретации на наследството чрез съвременни изкуства, както и дигитални решения за разказване на местни истории и за по-широк достъп до културното съдържание. Подобен подход може да разшири аудиториите, да намали ефекта на сезонността и да създаде нови поводи за културно участие и посещения през цялата година, като едновременно подкрепя местния капацитет и укрепва идентичността на Странджа като жив културен ландшафт.

Анкета сред културни оператори: потребности, бариери и възможности

Анкетата за община Царево очертава динамичен, силно фестивален и туристически ориентиран културен профил, с богато наследство и активни общности, но със сериозни предизвикателства по отношение на сезонността, инфраструктурата, финансирането и капацитета.

Основни характеристики на отговорилите оператори

- Участват няколко активни читалища (Царево, Ахтопол, Лозенец), НПО и кметство Ахтопол, които обслужват местни жители, населени места в общината и значителен поток български и чуждестранни туристи.
- Публиките са смесени: деца и младежи, възрастни, пенсионери и семейства с деца; годишната аудитория варира от 500 до над 5000 души на организация.
- Финансирането е основно общинско/държавно, допълвано от национални програми, дарения, членски внос, спонсори и собствени приходи от билети.

Силни страни на културната среда

Операторите идентифицират повтарящи се силни страни:

- богато материално и нематериално културно наследство;
- силна лятна публика и туристически поток;

- богата събитийност и фестивали (фестивали в Царево, гайдарски и кулинарни фестивали в Кости, традиционни празници в Лозенец и др.);
- подкрепа от местната власт и добре развити партньорства с културни организации в страната.

Този профил позиционира Царево като естествен културен и фестивален център на Южното Черноморие и Странджа, с потенциал за висококачествен културен туризъм.

Основни дефицити и бариери

Анкетата откроява няколко ключови дефицита:

- **Инфраструктура и пространства**
 - липса на подходящи пространства и техника;
 - недостиг на репетиционни зали и самостоятелни зали, включително сцени на открито.
- **Финансиране и ресурс**
 - недостатъчно финансиране.
 - административни затруднения, свързани с подготовка и отчитане на проекти;
 - ръст на разходите за наем, техника и хонорари.
- **Кадри и компетентности**
 - недостиг на кадри в някои читалища;
 - липса на умения по фондонабиране, финанси/счетоводство, авторско право, дигитални умения, технически екип и управление на доброволци.
- **Достъп до култура**
 - ограничен достъп до културни дейности за определени групи;
 - бариери като цена/достъпност, транспорт/териториални ограничения, физическа достъпност, сезонен дисбаланс на събитията и липса на „подходящо за мен“ съдържание;

- недостатъчна обща видимост и календар на събитията.

Възможности и желано бъдеще

Операторите формулират ясни възможности за развитие:

- културен туризъм с високо качество, базиран на местните традиции и обичаи;
- международни партньорства и мобилност, привличане на европейско и международно финансиране;
- подкрепа за независимия сектор и малките организации, иновации и предприемачество в КТИ;
- децентрализация – програми за малки населени места и целогодишен календар, не само във висок сезон.

Желаната визия е Царево да бъде разпознаваем културен център не само през лятото, а през всички сезони, с акцент върху достъп, качество, участие, социално включване, наследство, устойчивост, международно сътрудничество и младежи.

Заплахи пред културния сектор

Най-често посочените заплахи са:

- ерозия на качеството и прекомерна комерсиализация на културните продукти;
- демографски спад и отлив на млади хора, ниска заинтересованост на младите;
- ръст на разходите за културен продукт и конкуренция от други културни дестинации;
- рискове за опазването на наследството.

Тези фактори поставят под риск както устойчивостта на културния сектор, така и имиджа на общината като културна дестинация.

Очаквания към стратегията и приоритети

Културните оператори в Царево формулират конкретни стратегически приоритети и очаквания:

- **Културна инфраструктура и пространства** – ремонт и оборудване, външни сцени, споделена техника, репетиционни и самостоятелни зали.
- **Подкрепа за артисти и организации** – малки грантове/микрофинансиране, програма за събития извън високия сезон, резиденции и гостуващи артисти, подкрепа за млади творци и дебюти.
- **Младежи и образование, социално включване** – развитие на нови публики, културно образование, работа с деца и семейства, включване на уязвими групи.
- **Наследство и идентичност** – опазване и активна интерпретация на местните традиции, празници и фестивали като ядро на идентичността.
- **Международно сътрудничество и мрежи** – програми за международно сътрудничество, мобилност, копродукции и обмен, партньорства с университети и обучителни центрове.
- **Устойчивост и екология** – мерки за намаляване на отпадъците и пластмасата (биоразградими опаковки, селекция на отпадъци), устойчивост/климат като стратегическа ос.

Краткосрочно операторите предлагат като мерки за до 12 месеца: малки грантове за местни оператори, програма за събития извън сезона, подкрепа за пространства, програма за международно сътрудничество и обучения по мениджмънт, дигитални умения и авторско право.

Обобщена стратегическа насока

На база анкетата община Царево може да формулира културна стратегия, която:

- стъпва върху силната фестивална традиция, наследство и туристически поток, но целенасочено развива целогодишен културен календар и децентрализация към селата;
- инвестира в инфраструктура, капацитет и устойчиви модели на финансиране, вкл. микрогрантове и комбинирано проектно и общинско финансиране;

- поставя акцент върху младежите, новите публики и социалното включване, така че културата да бъде реално достъпна за всички групи;
- интегрира културата в местната икономика, туризма и екологичните политики, за да съчетае „място за творчество“ с „място за туризъм“

III. Визия, и принципи на изпълнение

Настоящата общинска културна стратегия на Царево (2026–2035) се разработва в съзвучие с водещите европейски и международни документи, които утвърждават културата като основно право на участие, като публично благо и като двигател на устойчивото местно и регионално развитие, както и в рамките на европейските зелени политики, насочени към ресурсна ефективност, кръгова икономика и намаляване на замърсяването. В този контекст стратегията възприема културата като ключов ресурс за социална сплотеност, качество на живот и устойчив растеж и адаптира принципите на европейската културна политика към специфичния профил на община Царево – морска и странджанска територия с изразен туристически характер, силно нематериално наследство и богата фестивална мрежа. Приоритет е културното развитие да се планира и реализира в синхрон с зелените цели, така че културните събития, инфраструктура и услуги да допринасят за опазване на природната среда, разумно използване на ресурсите и подобряване на екологичното качество на живота за местните общности и гостите.

В тази рамка културната политика на общината се стреми да осигури равен достъп до култура и възможности за участие за всички жители и посетители. Тя предвижда последователна подкрепа за творците и културните специалисти, както и създаване на достойни условия за тяхната работа. Наред с това се поставя фокус върху повишаването на конкурентоспособността на общината, укрепването на социалната свързаност и развитието на устойчив туризъм, базиран на културното наследство и културните ресурси. Стратегията насърчава също изграждането на партньорства и разширяването на международното културно сътрудничество, както и целенасочената дигитална трансформация.

Визия

Царево се утвърждава като разпознаваем морски и странджански културен център с богата и разнообразна мрежа от събития, в която традиционните практики

и съвременните културни формати съжителстват и се развиват. Културата и културното наследство се използват като стратегически ресурс за социално сближаване, развитие на културен туризъм с висока добавена стойност и устойчив растеж на местната икономика и предприемачеството

Визията за развитие на културата в община Царево до 2035 г. се основава на анализа на местната среда, силната сезонна фестивална активност и активния диалог с културните оператори и местните общности. Тя предвижда изграждането на по-предвидима и координирана културна политика чрез стратегическо културно планиране, многогодишно програмиране и устойчиво сътрудничество между общината, културните организации и независимия сектор, с ясно формулирани цели и измерими резултати. Визията включва подобряване на условията и пространствата за култура в града и населените места, както и укрепване на сектора чрез прозрачна, предвидима подкрепа и партньорски мрежи за културните оператори

Хоризонтални политики и принципи за прилагане на стратегията

Хоризонталните политики в стратегията определят начина, по който ще се планира, финансира и управлява културният живот в община Царево през периода 2026–2035 г. Те задават рамката за развитие на културната политика като публична политика, основана на културни права и достъп до култура, на междусекторно сътрудничество и партньорство, както и на прозрачност, етични стандарти, отчетност и ефективно управление на публичния ресурс.

Прилагането на стратегията се ръководи от набор от принципи, които гарантират равнопоставеност на културните оператори, ясно разпределение на ролите между участниците в културната екосистема и ориентация към устойчиви резултати. Тези принципи поставят акцент върху балансираното развитие на културния живот между град и села, върху качеството на културния продукт и върху дългосрочната устойчивост на културния сектор.

Принцип на културните права и достъпа

Културната политика на общината се основава на разбирането, че достъпът до култура и участието в културния живот са основни обществени права. В тази връзка се предвиждат мерки за осигуряване на възрастова, социална, териториална и физическа достъпност, както и целенасочена работа за развитие на публики, включително извън активния летен сезон.

При културното планиране се търси баланс между събития, насочени към туристическата аудитория, и инициативи за местната общност, като културни дейности се развиват във всички населени места на общината – Царево, Ахтопол, Лозенец, Синеморец, Варвара, Бродилово, Кости, Българи и Изгрев.

Принцип на междусекторността

Културата се разглежда като хоризонтална политика, свързана с развитието на туризма, образованието, социалните услуги, младежките политики, екологията и местната икономика. Целта е културните инвестиции да генерират едновременно социален, икономически и екологичен ефект.

Това предполага развитие на съвместни инициативи и проекти – културно образование и партньорства с училища и детски градини, интерпретация на културното наследство, разработване на маршрути и пакети за устойчив културен туризъм, както и активното участие на местните общности в процесите на опазване и популяризиране на наследството.

Връзката между култура и туризъм се развива чрез баланс между популяризиране и опазване на наследството, контрол на натиска върху културните ресурси и ориентация към качество и автентичност вместо свръхконцентрация и сезонно пренатоварване.

Принцип на партньорство и координация между културните участници

Развитието на културния сектор се основава на устойчиви партньорства между общината, културните институции и читалищата, независимите културни оператори, образователните и гражданските организации, както и бизнеса.

Партньорствата се насърчават чрез мрежови формати като копродукции, артистични резиденции, програми за мобилност и споделяне на ресурси. Чрез конкурсни механизми и стимули за съфинансиране се активират допълнителни ресурси и се повишава устойчивостта на културните проекти, особено в периферните и селските територии.

Принцип на прозрачност и ефективност в културното управление

Управлението и финансирането на културата се основават на ясни правила, публично достъпни критерии и предвидими срокове. Информацията за процедурите, решенията и резултатите се публикува систематично чрез електронни канали и публични платформи.

Изпълнението на стратегията се проследява чрез измерими цели и индикатори, както и чрез системно събиране и анализ на данни за публики, сезонност, териториален обхват, качество и устойчивост на културните инициативи. Този подход следва европейските тенденции за използване на данни и показатели в културната политика.

Принцип на балансираното териториално развитие

Стратегията цели по-равномерно разпределение на културните услуги и възможности за участие във всички населени места на общината. Това се реализира чрез мобилни формати, децентрализирани програми и културни събития, които достигат до селата и по-малките населени места.

Този подход адресира съществуващи бариери като ограничен транспорт, недостиг на информация и силна сезонност и допринася за укрепване на местните общности и чувството за принадлежност.

Принцип на качество и дългосрочна устойчивост в културния сектор

Културната стратегия насърчава проекти с висока художествена и обществена стойност, професионална организация и потенциал за развитие на публики. Приоритет се дава на инициативи, които имат възможност за надграждане, повтораемост и устойчиво развитие чрез партньорства и мултиплициране на добри практики.

Устойчивостта включва и целенасочени мерки за преодоляване на сезонния дисбаланс чрез развитие на културни програми през цялата година, работа с деца, младежи, семейства и възрастни публики и подкрепа за образователни инициативи, артистични резиденции и копродукции.

Особено значение има и териториалният ефект на културните инициативи – насърчават се проекти, които достигат до различните населени места на общината, използват и развиват местни пространства и ресурси и допринасят за равномерното културно развитие на цялата територия на община Царево.

IV. Стратегически цели и приоритети

Стратегическите приоритети, цели и мерки на културната стратегия са формулирани въз основа на анализ на местния културен контекст – съществуващите ресурси, организационния капацитет и потенциала за развитие – както и на резултатите от консултациите и анкетните проучвания сред културните оператори и заинтересованите страни.

Реализацията на тези приоритети се осъществява в съответствие с националната нормативна рамка и с правилата за управление на публичните финанси, като се интегрира в годишния бюджетен процес на община Царево. Стратегията определя дългосрочната посока за развитие на културния сектор и подпомага по-ефективното планиране и използване на местните публични ресурси.

Наред с това документът създава условия за привличане на допълнителни финансови и организационни ресурси чрез партньорства, съфинансиране, спонсорства и участие в национални и международни програми. По този начин се насърчава комбинирането на общинското финансиране с външни източници, което позволява разширяване на културните инициативи и повишаване на тяхната устойчивост.

Стратегически приоритет 1: Целогодишен и разнообразен културен календар с качествени културни продукти

Развитие на целогодишен културен календар за всички населени места в община Царево, в който сезонният баланс се подобрява, а акцентът е върху разнообразни и качествени културни събития – от традиционни празници до иновативни формати – които предлагат висока художествена стойност, професионална реализация и ясно разпознаваем културен профил на общината.

Мерки за изпълнение:

1.1 Въвеждане на ежегоден процес на съвместно планиране на културния календар с участие на читалища, НПО, кметства, училища и местен бизнес, с ясно разписани квоти и приоритети за извънсезонни събития и за формати с по-висока художествена стойност.

1.2 Стартиране на целева общинска програма (чрез Механизма и фонд „Култура“) за подкрепа на иновативни културни формати, събития извън сезона, тематични уикенди и инициативи в селата, като се поставя акцент върху качеството на съдържанието, професионалната реализация и устойчивостта на форматите.

1.3 Финансова и логистична подкрепа за културни оператори, които развиват регулярни дейности (курсове, школи, любителски формации, клубове) през цялата година, а не само в летния сезон, включително преференциално финансиране, подкрепа с пространства, техника и комуникация в общия календар.

1.4 Привличане на международни партньори и включване на международни формати в културния календар на общината чрез целенасочена работа с фестивали, културни мрежи, посолства и институти (договаряне на гостуващи програми, обмен на състави и артисти, съвместни продукции), така че всяка година в календара да има поне няколко събития с международно участие, които да повишават качеството на съдържанието и да разширяват аудиторията, която посещава община Царево.

1.5 Разработване и внедряване на резидентни схеми за гостуващи артисти, при които общината в партньорство с читалища, кметства и местен бизнес осигурява настаняване, логистика и пространства за работа (зали, ателиета, сцени), а в замяна артистите реализират публични събития, работилници и съвместни проекти с местни творци и общности, интегрирани в културния календар на Царево.

Очаквани резултати

Увеличен дял на събитията извън летния сезон и по-равномерно разпределение на културните прояви през цялата година.

Регулярни културни програми (школи, курсове, любителски формации) във всички основни населени места, действащи целогодишно.

По-голям брой качествени и професионално реализирани събития и фестивали, включително иновативни и междужанрови формати.

Ежегодно присъствие на събития с международно участие и разширен кръг от посетители от страната и чужбина.

Утвърден имидж на община Царево като разпознаваем морски и странджански културен център с целогодишен, разнообразен и висококачествен културен календар.

Стратегически приоритет 2: Културна инфраструктура, пространства и споделени ресурси

Осигуряване на функционална, достъпна и целогодишно използвана културна инфраструктура в град Царево и населените места, както и споделен ресурс от техника, зали и сцени за различните оператори.

Мерки за изпълнение:

2.1 Приоритетни ремонти, адаптация и оборудване на съществуващи зали, читалища и помещения (отопление, озвучителна и сценична техника, светлина,

акустика, достъпна среда), с акцент върху пространства, които могат да функционират целогодишно и да приемат разнообразни формати.

2.2 Изграждане и дооборудване на външни сцени и пространства за изяви в Царево, Ахтопол, Лозенец, Синеморец и селата, оформяне на постоянни фестивални зони, пригодени за гъвкаво използване през активния сезон и извън него.

2.3 Създаване и управление на общински „споделен ресурс“ – техника (озвучаване, осветление, мобилни сцени), репетиционни и ателиета – с ясни и публични правила за достъп, резервации и ползване от местните културни оператори, читалища и независими артисти.

2.4 Използване на Програма „Развитие на регионите“ 2021–2027 и други инвестиционни източници за модернизация на ключови културни сгради, за повишаване на енергийната ефективност, безопасността и достъпността, както и за благоустрояване на публични пространства с културни функции.

2.5 Изработване и поддържане на „карта на културните пространства“ в община Царево (зали, сцени, читалища, открити площадки, алтернативни пространства), която да служи за планиране на ремонти и инвестиции, за по-равномерно разпределение на събитията и за споделено ползване от операторите.

Очаквани резултати

Обновена и модернизирана мрежа от културни пространства (зали, читалища, сцени), които са функционални, енергийно ефективни и достъпни за хора с различни нужди.

Създадени и активно използвани външни сцени и постоянни фестивални зони в Царево, Ахтопол, Лозенец, Синеморец и част от селата, които позволяват провеждане на разнообразни формати през сезона и извън него.

Работещ общински „споделен ресурс“ от техника, репетиционни и ателиета, до който местни оператори, читалища и независими артисти имат регламентиран и прозрачен достъп.

Привлечени инвестиционни средства (напр. по „Развитие на регионите“ и други програми) за културна инфраструктура и публични пространства, с измерим ефект върху качеството на средата.

Използвана и актуализирана „карта на културните пространства“, която насочва ремонтите и разпределението на събитията и допринася за по-равномерно териториално културно развитие в община Царево.

Стратегически приоритет 3: Развитие на публики, културно образование и социално включване

Формиране на активни и разнообразни публики, включително деца, младежи, семейства и уязвими групи, чрез интегриране на културното образование и социалното включване като хоризонтални приоритети.

Мерки за изпълнение:

3.1 Разработване на програми за развитие на публики – целенасочени комуникационни и образователни формати за различни аудитории (деца, младежи, семейства, възрастни), включително въвеждащи събития, срещи с артисти, дискусии и образователни модули към фестивали и културни събития.

3.2 Партньорства с училища, детски градини, образователни и социални институции за регулярни посещения на събития, творчески работилници и формати „училище в читалището/на фестивала“, както и програми за културна грамотност, които запознават младите хора със съвременните изкуства и културните професии.

3.3 Развитие на специални програми за уязвими и социално изключени групи – културни инициативи в партньорство с социални услуги и НПО, насочени към хора с увреждания, възрастни хора и хора в неравностойно положение, включително мобилни формати (пътуващи работилници, изложби, прожекции), които достигат до по-малките населени места.

3.4 Развитие на дигитални формати и мерки за достъпност – онлайн съдържание, виртуални изложби, образователни видеа и дигитални архиви, комбинирани с мерки за подобряване на физическата и ценовата достъпност (гъвкави ценови политики, безплатни/субсидирани събития, информация за транспорт и достъп), така че културните ресурси на общината да достигат до възможно най-широк кръг жители и гости.

3.5 Насърчаване на мобилността на културните формати – планиране и подкрепа на пътуващи спектакли, концерти, изложби и работилници, които се

реализират в различни населени места на общината (вкл. малките села), така че ключови програми и фестивални модули да имат „изнесени“ издания и да достигат до публики с ограничен достъп до културни събития.

3.6 Разработване и прилагане на цялостна програма за повишаване на управленския, творческия и техническия капацитет на местните културни оператори чрез регулярни обучения и консултации по мениджмънт, фондонабиране, финансово управление, авторско право, дигитални умения и работа с публики.

Очаквани резултати

Устойчиво нарастване на броя и разнообразието на публиките – повече деца, младежи, семейства и възрастни, които регулярно посещават културни събития и участват в образователни формати.

Изградени трайни партньорства с училища, детски градини и социални институции, които всяка година реализират програми „училище/детска градина в културното пространство“ и инициативи за културна грамотност.

Повишен достъп до култура за уязвими и социално изключени групи благодарение на специални програми и мобилни културни формати, достигащи и до по-малките населени места.

Разширен обхват на културните ресурси чрез дигитални формати и подобрена физическа и ценова достъпност, така че културните продукти на общината да са достъпни за значително по-широк кръг жители и гости.

Повишен капацитет на местните културни оператори да работят с различни публики, да планират и комуникират програми и да прилагат съвременни подходи за участие и включване.

Стратегически приоритет 4: Наследство, идентичност и качествен културен туризъм

Опазване и съвременно представяне на материалното и нематериалното културно наследство на Царево и развитие на културен туризъм с високо качество, който носи добавена стойност, без да компрометира автентичността.

Мерки за изпълнение

4.1 Подкрепа и надграждане на утвърдени фестивали и празници, свързани фолклорни, кулинарни, морски традиции и традиционни ритуали и практики с акцент върху художественото качество, автентичността и устойчивото развитие на събитията. Насърчаване на формати, които включват местни артисти, носители на традиции и местни производители.

4.2 Интерпретация и популяризиране на местното културно наследство чрез съвременни форми на представяне – изложби, мултимедийни инсталации, тематични събития, демонстрации на традиционни занаяти, кулинарни фестивали и културно-образователни програми

4.3 Развитие на мрежа от културни пространства и точки за интерпретация на наследството, включително читалища, музейни експозиции, открити сцени и обществени пространства, които представят историята, традициите и културната идентичност на региона.

4.4 Разработване на културно-туристически маршрути и целогодишен календар на културния туризъм, които свързват местното културно наследство, природните ресурси и културните събития чрез тематични пакети и програми за четирите сезона (фестивали на местната кухня, празници на традициите, арт резиденции, културни уикенди, образователни формати), реализирани в партньорство с туристическия сектор, местния бизнес и трансгранични партньори в региона на Странджа и Черноморието.

4.5 Дигитализация и достъп до културното наследство чрез създаване на онлайн архиви, дигитални карти, мобилни приложения и мултимедийни платформи, които представят културни маршрути, фестивали, живо наследство и обекти на културното наследство.

4.6 Създаване на програма „Живи традиции на Странджа“, която подкрепя представянето и предаването на местни занаяти, музика, танци, обичаи и кулинарни практики чрез демонстрации, работилници, фестивали и участие на местни носители на традицията.

4.7 Развитие на партньорства и трансгранични инициативи, които свързват културното наследство на Странджа и Черноморския регион чрез съвместни фестивали, културни маршрути, обмен на артисти и съвместни маркетингови инициативи.

Очаквани резултати

Укрепена роля на утвърдените фестивали и празници като носители на местната идентичност, с по-високо художествено качество, по-силен фокус върху автентичността и по-широко участие на местни артисти, носители на традиции и производители.

По-видимо и съвременно представяне на материалното и нематериалното наследство на община Царево чрез нови изложби, мултимедийни инсталации, тематични събития и образователни програми, които правят традициите разбираеми и атрактивни за съвременни публики.

Формирана мрежа от културни пространства и точки за интерпретация (читалища, музейни експозиции, открити сцени, обществени пространства), която обхваща основните населени места и представя историята и културната идентичност на региона.

Разработени и функциониращи културно-туристически маршрути и целогодишен календар на културния туризъм с тематични пакети за четирите сезона, които привличат посетители извън летния пик и увеличават престоя и разходите на туристите в общината.

Повишен дигитален достъп до наследството чрез онлайн архиви, дигитални карти, мобилни приложения и мултимедийни платформи, които улесняват ориентацията на посетителите и популяризират културните маршрути и събития.

Активно функционираща програма „Живи традиции на Странджа“, която ангажира местни носители на традицията и млади хора, подпомага предаването на знания и умения и създава нови форми на културно предприемачество.

Разширени трансгранични и регионални партньорства в областта на наследството и културния туризъм, водещи до съвместни фестивали, маршрути, обмен на артисти и общи промоционни инициативи за Странджа и Черноморския регион

Стратегически приоритет 5 Комуникация, дигитализация, управление и партньорства

Създаване на единна, добре управлявана и дигитално подкрепена културна екосистема в община Царево чрез общ календар и платформа за събития, системно събиране на данни и укрепване на партньорствата и управленските модели на местно, национално и международно ниво.

Мерки за изпълнение:

5.1 Разработване на онлайн платформа и визуално разпознаваем общински културен календар, в който всички оператори въвеждат събития по стандартизиран формат (дата, място, кратко описание, достъпност, билети/безплатен вход), комбиниран с офлайн канали за информация в Царево, Ахтопол и селата.

5.2 Развитие на дигитални формати – онлайн съдържание, стрийминг на ключови събития, дигитални архиви за фестивали и наследство, както и специални рубрики за темите климат, природа, опазване на крайбрежието и Странджа в част от програмите и образователните формати.

5.3 Въвеждане на базови индикатори и система за събиране на данни за посещаемост, профил на публиките, сезонност, териториален обхват и икономически ефект на събитията, които да подпомагат стратегическото планиране, отчетността и кандидатстването по национални и европейски програми.

5.4 Видима и предвидима подкрепа от общината – финансово, логистично и чрез съвместни инициативи – включително чрез активно използване на фонд „Култура“ и Механизма за конкурсно финансиране, обвързани с данните и индикаторите от общия календар.

5.5 Развитие на мрежи и партньорства с културни организации, фестивали, артистични колективи, училища, университети и международни партньори по оста „Странджа – Черно море“, както и прилагане на управленски модели с координатор/екип за култура или външен оператор за големи формати, които подпомагат координацията, професионализацията и отчетността на сектора.

5.6 Изготвяне на годишен аналитичен доклад за културата в община Царево, базиран на данните от общия календар, фонд „Култура“ и Механизма – с обобщени резултати (публики, сезонност, териториален обхват, финансиране), анализ на дефицитите и препоръки, който се представя публично и се използва за планиране на приоритетите и бюджета за следващата година.

Очаквани резултати

Действаща онлайн платформа и общински културен календар с високо покритие на събитията в Царево, Ахтопол, Лозенец, Синеморец и селата, които са лесно откриваеми и добре представени за жители и гости.

Разширено дигитално присъствие на културния живот на общината чрез онлайн съдържание, стрийминг на ключови събития и дигитални архиви, включително акцент върху темите климат, природа и опазване на крайбрежието и Странджа.

Въведена и използвана система от индикатори и данни (посещаемост, профил на публиките, сезонност, териториален обхват, икономически ефект), които подпомагат вземането на решения, отчетността и подготовката на проекти към национални и европейски програми.

По-видима и предвидима общинска подкрепа за културата, като фонд „Култура“ и Механизмът за конкурсно финансиране са обвързани с реални данни и резултати и осигуряват по-справедливо и ефективно разпределение на ресурсите.

Укрепени мрежи и партньорства на местно, национално и международно ниво, включително по оста „Странджа – Черно море“, и прилагане на по-професионални управленски модели (координатор/екип за култура, външни оператори за големи формати), които подобряват координацията и качеството на културните програми.

Ежегоден публично представян аналитичен доклад за културата, който обобщава резултатите от стратегията, идентифицира дефицити и служи като реална основа за планиране на приоритетите и бюджета за следващата година.

V. Финансиране и ресурсно осигуряване на културната стратегия

Финансирането на културната стратегия на община Царево се основава на смесен модел, който комбинира общински, национални, европейски и частни източници на финансиране. Този подход цели да осигури едновременно стабилност и предвидимост на културната програма, ресурс за развитие и модернизация на културната инфраструктура, както и възможности за създаване на нови културни формати, партньорства и международни инициативи. Диверсификацията на източниците намалява зависимостта от един-единствен канал на финансиране и позволява по-гъвкаво планиране и развитие на културния сектор.

Общинският бюджет остава основният и най-стабилен източник на финансиране за културните дейности. Чрез него ежегодно ще се осигурява подкрепа за културния календар на общината, за функционирането и развитието на местните културни институции и читалища, както и за поддръжката и модернизацията на културната инфраструктура – сцени, културни центрове, обществени пространства и места за събития на открито. Общинският ресурс има ключова роля и за съфинансирането на

външни проекти, което позволява участието на общината в национални и европейски програми.

В тази рамка може да бъде развит и използван като ключов инструмент на политиката общински фонд „Култура“, който да предоставя конкурсно финансиране за културни инициативи, реализирани от културни оператори, неправителствени организации, читалища и независими организации и артисти. Подобен механизъм би осигурил по-голяма прозрачност и предвидимост в подкрепата за културни проекти, би стимулирал разнообразието на културното съдържание и би насърчил партньорствата между различни културни и обществени участници.

Европейското финансиране представлява важен инструмент за развитие на културния сектор в общината. То има два основни фокуса – подкрепа за „меки“ мерки, свързани със създаване на културно съдържание, развитие на публики, артистична мобилност, резиденции и международни мрежи, както и инвестиции в културна инфраструктура, публични пространства, културно наследство и устойчив културен туризъм.

Особено значение за община Царево имат програмите за териториално и трансгранично сътрудничество. Чрез програмите Interreg и други трансгранични инструменти общината може да реализира съвместни инициативи с партньори от съседни региони и държави в Черноморския регион и Странджа. Такива проекти могат да включват разработване на общи културни маршрути, свързване на морското и планинското културно наследство, създаване на споделени фестивални формати, обмен на художествени състави и артисти, както и съвместен брандинг и популяризиране на културно-туристически продукти.

Трансграничните проекти също така създават възможности за обмен на добри практики в управлението на културния туризъм, сезонността и натиска върху природната среда, както и за въвеждане на общи „зелени“ стандарти за културни събития и туристически натоварени зони. Чрез подобни инициативи местните фестивали и културни събития могат да бъдат надградени чрез копродукции, съвместни платформи за промотиране и дигитални решения – например общи уебпортали, мобилни приложения за културни маршрути и онлайн архиви на културното наследство.

В допълнение към трансграничните програми община Царево може да използва възможностите на Програма „Развитие на регионите“ 2021–2027 за инвестиции в

културна и туристическа инфраструктура. Това включва реставрация и адаптация на сгради с културни функции, подобряване на достъпността и енергийната ефективност на културните пространства, както и развитие на публични пространства за културни събития и фестивали, включително в по-малките населени места на общината.

В по-широк европейски контекст общината може да участва и в тематични проекти по програми като Erasmus+, които подкрепят културно образование, младежка мобилност и обмен на добри практики между културни и образователни институции. Програмата Horizon Europe предоставя възможности за участие в иновативни проекти, свързани с дигитализацията на културното наследство, използването на нови технологии и развитието на културни данни и дигитални инструменти. В следващия програмен период европейската програма AgoraEU (2028–2034) ще създаде нова рамка за подкрепа на културата, медиите и демократичното участие, което ще даде възможност за по-мощни партньорства и международни културни мрежи.

Националното финансиране – основно чрез Министерството на културата и Национален фонд „Култура“ – допълва местния и европейски ресурс чрез конкурсни програми за фестивали, културно съдържание, работа с публики, дигитализация и развитие на организационния капацитет на културните организации. При проекти с културно-туристически потенциал могат да се търсят синергии и с политики в областта на туризма, регионалното развитие и опазването на културното наследство.

Частният ресурс също има важна роля за устойчивото развитие на културния сектор. Спонсорства, дарения, партньорства с местния бизнес, приходи от билети и културно-туристически пакетни продукти могат да допринасят за разширяване на мащаба и качеството на културните събития. Включването на бизнеса и туристическия сектор в подкрепата на културните инициативи създава възможности за развитие на събития извън активния летен сезон и за изграждане на устойчиви културно-туристически формати.

Чрез комбинирането на различни финансови източници културната стратегия на Царево създава условия за по-стабилна и устойчива културна екосистема, в която публичният ресурс играе ролята на основа и катализатор за привличане на допълнителни инвестиции, развитие на партньорства и създаване на културни инициативи с дългосрочен обществен и икономически ефект.

VI. Механизъм за управление, мониторинг и оценка на стратегията

Ръководство и координация

Управлението на културната стратегия на община Царево се осъществява под ръководството на кмета и Общинския съвет, които приемат самата стратегия, годишните програми за култура и отчетите за изпълнението ѝ. Кметът подписва договорите с одобрените културни оператори и носи отговорност за общото стратегическо направление, а Общинският съвет осъществява политически контрол чрез решенията си за бюджет, фонд „Култура“ и годишните доклади.

Оперативната координация на стратегията се възлага на дирекцията, отговаряща за образование, здравеопазване, култура, спорт и социални дейности (ОЗКССД), която е основната точка за контакт с културните институции, читалищата, НПО, частните културни оператори и кметствата. Дирекцията работи в тясно сътрудничество с дирекция „Административно-правно обслужване, бюджет и финанси“ за планиране и отчитане на средствата, с дирекция „Устройство на територията“ за пространствата и инфраструктурата и със звеното за вътрешен одит и финансов контрол за наблюдение на законосъобразното разходване на ресурса. По този начин управлението на стратегията е интегрирано в общата административна структура, а културата се разглежда в синхрон с финансовото, правното и пространственото планиране.

Общински фонд „Култура“

Общински фонд „Култура“ е основният инструмент за реализация на стратегията чрез конкурсно финансиране и съфинансиране на проекти, които развиват културния живот и културния календар на Царево. Фондът набира средства от общинския бюджет (дейност „Други дейности по културата“), от целеви програми и проекти, както и от дарения, завещания и спонсорства, като остатъкът от средствата се прехвърля за следващата година и така се гарантира приемственост. Чрез фонда се подпомагат художествени произведения, съществуващи и нови културни събития, литературни и документални проекти, изследвания за културно-историческото

наследство и творчески продукти на млади таланти, тематично свързани с град и община Царево.

Фондът се управлява от Управителен съвет от петима членове – председателят на постоянната комисия по култура в Общинския съвет, зам.-кметът по култура, директорът на ОЗКССД, експерт от дирекцията и експерт от дирекция АПОБФ – който приема програми за дейността, определя условията и критериите на конкурсите, одобрява финансираните проекти и изготвя годишен отчет до Общинския съвет. Оперативното ръководство и административно-техническото обслужване се извършват от служител на общинската администрация, определен със заповед на кмета, който не е член на Управителния съвет, но участва със съвещателен глас и осигурява изпълнението на решенията му и комуникацията с кандидатите и бенефициентите.

Механизъм за селекция, мониторинг и отчет

Механизмът на община Царево за селекция и подбор на културни оператори конкретизира как средствата за култура се разпределят към инициативи, включени в ежегодния културен календар, на конкурсен принцип и при ясно разписани правила. Той определя допустимите кандидати (културни организации, творчески съюзи, читалища, частни културни организации и самоосигуряващи се артисти), минималния опит, основанията за недопустимост (задължения към държавата или общината, конфликт на интереси, неизпълнени предишни договори), тематичните направления (визуални, сценични, музика, литература, културно наследство, екранни и дигитални изкуства) и категориите проекти. Проектите се подават в общината (на място или електронно), преминават през проверка за допустимост и се оценяват от оценителна комисия, която предлага списък за финансиране; договорите се сключват от кмета, а след приключване на проектите бенефициентите представят съдържателен и финансов отчет, който комисията разглежда и предлага на кмета приемане или отказ; при нарушения средствата се възстановяват и се ограничават бъдещи участия.

Текущият мониторинг на проектите се осъществява от членовете на оценителната комисия, които следят спазването на договорите и сроковете и при необходимост изискват допълнителна информация или корекции. На стратегическо ниво резултатите от изпълнението по Механизма и фонда се обобщават в годишен

доклад за дейността на Общински фонд „Култура“, който председателят на Управителния съвет внася в Общинския съвет в тримесечен срок след края на годината; този доклад е основният инструмент за връзка между финансиране, резултати и актуализиране на приоритетите на стратегията.

VII. Индикатори за изпълнение на стратегията

За да се проследява изпълнението на стратегията и ефектът от културните политики, община Царево използва набор от ключови индикатори, които се събират ежегодно по единен стандарт от всички финансирани оператори и основните събития в културния календар:

- **Обхват и активност:** брой събития по населени места и по сезони; дял на събитията извън летния пик; брой активни културни оператори и финансирани проекти по фонда и Механизма.
- **Публики и достъп:** обща посещаемост; разпределение по възрастови групи; базово разграничение между местна публика и гости; брой събития с мерки за достъпност (физическа, информационна, ценова).
- **Финансови параметри и устойчивост:** съотношение между общинско, национално, европейско и частно финансиране; разход на събитие и приблизителна „цена на посетител“, където е приложимо; брой многогодишни/повтарящи се формати, подкрепени по фонда.
- **Качество и удовлетвореност:** оценка на публиката чрез кратки анкети (на място и/или онлайн); основни коментари и препоръки; брой и характер на сигналите/оплакванията и предприетите мерки.

По избор, при наличие на капацитет, общината може да надгради този пакет с индикатори за „зелени събития“ (отпадъци, транспорт, цифрови решения) и за трансгранични културни проекти, които измерват броя и обхвата на партньорствата по оста „Странджа – Черно море“ и участието на местни оператори в международни мрежи.

Примерни индикатори за мониторинг

За проследяване на изпълнението на стратегията могат да се използват следните индикатори:

Индикатори за културна активност

- брой културни събития в общината годишно
- брой фестивали и многодневни културни формати
- брой културни събития извън активния летен сезон

Индикатори за публики и участие

- общ брой посетители на културни събития
- дял на местна публика спрямо туристическа аудитория
- участие на деца и младежи в културни и образователни програми

Индикатори за териториален баланс

- брой събития по населени места
- дял на културните инициативи извън общинския център
- брой мобилни или пътуващи културни формати

Индикатори за партньорства

- брой партньорски културни проекти
- брой международни и трансгранични инициативи
- участие на местния бизнес и неправителствения сектор

Индикатори за финансиране

- размер на общинското финансиране за култура
- привлечени национални и европейски средства
- дял на съфинансирането от частни партньори

Индикатори за качество и устойчивост

- повторяемост и развитие на успешни културни формати
- удовлетвореност на публиката (чрез анкети и обратна връзка)
- брой инициативи, прилагащи „зелени“ стандарти за събития.

VIII. План за изпълнение: дейности, отговорни структури и партньори,
индикатори за изпълнение

Стратегически приоритет 1: Целогодишен и разнообразен културен календар с качествени културни продукти

Дейност 1.1 – Годишно съвместно планиране на календара

В началото на всяка година общината организира работни срещи/форум с читалища, НПО, кметства, училища и местен бизнес за съвместно изготвяне на културния календар, определяне на приоритети, квоти за извънсезонни събития и разпределение по населени места.

- Отговорна структура: Дирекция ОЗКССД (култура).
- Партньори: читалища, НПО, кметства, училища, местен бизнес, фонд „Култура“.
- Индикатори:
 - Проведени годишни срещи (брой).
 - Одобрен общ календар до определен срок.
 - Дял събития извън летния сезон (%).

Дейност 1.2 – Целева програма за иновативни и извънсезонни формати

Чрез фонд „Култура“ и Механизма се обявява специална конкурсна линия за проекти, които се реализират извън летния сезон, в селата или предлагат иновативни/междужанрови формати, като се оценяват по критерии за качество и устойчивост.

- Отговорна структура: Общински фонд „Култура“.
- Партньори: културни оператори, НПО, фестивални екипи.
- Индикатори:
 - Брой подкрепени проекти извън сезона.
 - Брой иновативни/междужанрови формати.
 - Процент реализирани проекти според плана.

Дейност 1.3 – Подкрепа за регулярни дейности

Общината и фондът осигуряват преференциално финансиране, пространства, техника и промотиране за школи, курсове, любителски формации и клубове, които работят през цялата година и изграждат постоянни публики в различните населени места.

- Отговорна структура: Дирекция ОЗКССД и фонд „Култура“.
- Партньори: читалища, школи, клубове, спортно-културни организации.
- Индикатори:
 - Брой действащи през цялата година школи/формации.
 - Брой участници (годишно) в тези дейности.

Дейност 1.4 – Международни формати в календара

В партньорство с фестивали и културни организации се договарят гостуващи програми, обмен на състави и артисти и съвместни продукции, които ежегодно да добавят международни акценти в календара.

- Отговорна структура: Дирекция ОЗКССД.
- Партньори: фестивали, културни организации, Министерство на културата, чужди културни институти, посолства.
- Индикатори:
 - Брой събития с международно участие годишно.
 - Брой чуждестранни артисти/състави и посетители.

Дейност 1.5 – Резидентни програми за артисти

Общината разработва програма за подкрепа на резидентни схеми, в рамките на които гостуващи артисти получават настаняване, работни пространства и логистична подкрепа, а в замяна реализират публични събития, работилници и съвместни проекти с местни творци и общности.

- Отговорна структура: Дирекция ОЗКССД.

- Партньори: читалища, кметства, местен бизнес, културни организации.
- Индикатори:
 - Брой реализирани резиденции годишно.
 - Брой публични събития и работилници, произтичащи от резиденциите.

Стратегически приоритет 2: Културна инфраструктура, пространства и споделени ресурси

Дейност 2.1 – Оценка и модернизация на културните пространства

Провежда се техническа и функционална оценка на съществуващите зали, читалища и помещения, изготвя се „карта на културните пространства“ и по нея се планират поетапни ремонти, адаптация и оборудване с акцент върху целогодишна употреба и достъпност.

- Отговорна структура: Дирекция ОЗКССД.
- Партньори: читалища, кметства
- Индикатори:
 - Изготвена и актуализирана „карта на културните пространства“.
 - Брой ремонтирани/оборудвани зали и читалища.

Дейност 2.2 – Външни сцени и фестивални зони

Проектират се и се изграждат/дооборудват външни сцени и фестивални зони в Царево, Ахтопол, Лозенец, Синеморец и селата, които осигуряват подходяща инфраструктура за открити събития през сезона и извън него.

- Отговорна структура: „Устройство на територията“.
- Партньори: ОЗКССД, кметства, фестивални организатори.
- Индикатори:

- Брой изградени/дооборудвани външни сцени.
- Брой събития годишно на новите сцени.

Дейност 2.3 – Общински споделен ресурс

Създава се общински „пул“ от техника (озвучаване, осветление, мобилни сцени), репетиционни и ателиета, с публични правила за заявяване и ползване от всички местни оператори, така че да се намалят разходите и да се повиши качеството на събитията.

- Отговорна структура: ОЗКССД.
- Партньори: читалища, НПО, независими артисти.
- Индикатори:
 - Налични единици техника и репетиционни в общия ресурс.
 - Брой оператори, ползвали ресурса по регламент годишно.

Дейност 2.4 – Инвестиционни проекти за културна инфраструктура

Общината разработва и кандидатства с проекти по Програма „Развитие на регионите“ и други европейски и национални инструменти за модернизация на ключови културни сгради, повишаване на енергийната им ефективност и благоустрояване на публични пространства с културни функции.

- Отговорна структура: „Устройство на територията“ и отдел „Проекти“.
- Партньори: ОЗКССД, МРРБ, други донори.
- Индикатори:
 - Брой одобрени проекти и размер привлечени средства.
 - Площ/брой модернизирани културни и публични пространства.

Дейност 2.5 – Поддържане на „карта на културните пространства“

Създадената карта на зали, сцени, читалища, открити площадки и алтернативни пространства се актуализира ежегодно и се използва за планиране на ремонти, разпределение на събития и оптимизиране на споделеното ползване от операторите.

- Отговорна структура: Дирекция „Устройство на територията“ и дирекция ОЗКССД
- **Партньори:** Читалища и културни институции, кметства и местни общности в населените места.
- **Индикатори:**
 - Наличие на изготвена и актуализирана „карта на културните пространства“.
 - Брой регистрирани в картата културни пространства по тип.
 - Брой взети инвестиционни/ремонтни решения годишно, основани на данни от картата (по протоколи/проекти).

Стратегически приоритет 3: Развитие на публики, културно образование и социално включване

Дейност 3.1 – Програми за развитие на публики

Описание: Разработват се програма за подкрепа на серия от формати – въвеждащи събития, срещи с артисти, дискусии, образователни модули към фестивали – които помагат на различни аудитории да разбират по-добре културното съдържание и да се чувстват включени.

- Отговорна структура: ОЗКССД.
- Партньори: фестивали, културни оператори, училища.
- Индикатори:
 - Брой реализирани образователни модули и срещи с артисти.
 - Брой участници по възрастови групи.

Дейност 3.2 – Образователни партньорства

С училища, детски градини и социални институции се договарят годишни планове за посещения на събития, творчески работилници и формати „училище в читалището/на фестивала“, както и програми за културна грамотност и професионална ориентация към културните професии.

- Отговорна структура: ОЗКССД и отдел „Образование“.

- Партньори: училища, детски градини, социални услуги.
- Индикатори:
 - Брой институции-партньори.
 - Брой организирани посещения/работилници годишно.

Дейност 3.3 – Програми за уязвими групи и мобилни формати

Създават се целеви инициативи за хора с увреждания, възрастни хора и хора в неравностойно положение, включително пътуващи работилници, прожекции и изложби, които достигат до селата и местата с ограничен достъп до култура.

- Отговорна структура: ОЗКССД.
- Партньори: социални услуги, НПО, кметства, читалища.
- Индикатори:
 - Брой инициативи, насочени към уязвими групи.
 - Брой населени места, достигнати чрез мобилни формати.

Дейност 3.4 – Дигитални формати и мерки за достъпност

Разработва се програма за подкрепа на проекти за онлайн съдържание, виртуални изложби, образователни видеа и дигитални архиви, комбинирани с гъвкави ценови политики, безплатни/субсидирани събития и ясна информация за транспорт и физически достъп до културните пространства. Програмата може да надгражда като ефект съществуващи други програми за подкрепа.

- Отговорна структура: ОЗКССД
- Партньори: културни оператори, училища.
- Индикатори:
 - Брой дигитални продукта (видеа, виртуални изложби, архиви).
 - Брой/дял събития с намален или безплатен вход.

Дейност 3.5 – Програма за капацитет на операторите

Организирант се регулярни обучения и консултации за местните оператори по теми като мениджмънт, фондонабиране, финансово управление, авторско право, дигитални умения и работа с публики, с цел повишаване на професионалния им капацитет.

- Отговорна структура: ОЗКССД.
- Партньори: фонд „Култура“, експерти, НПО.
- Индикатори:
 - Брой проведени обучения/консултации.
 - Брой участници-оператори; самооценка за повишен капацитет.

Стратегически приоритет 4: Наследство, идентичност и качествен културен туризъм

Дейност 4.1 – Подкрепа и надграждане на фестивали и празници

Ключови фестивали и празници, свързани с фолклор, морски и странджански традиции, получават целенасочена подкрепа и надграждане (програми, партньорства, маркетинг), за да се гарантират художественото качество, автентичността и устойчивостта им.

- Отговорна структура: ОЗКССД и фонд „Култура“.
- Партньори: читалища, фестивални организации, местни производители.
- Индикатори:
 - Брой подкрепени фестивали с компонент наследство.
 - Оценки за качество/удовлетвореност на публиката.

Дейност 4.2 – Съвременна интерпретация на наследството

Програма за подкрепа на нови изложби, мултимедийни инсталации, тематични събития и демонстрации на занаяти и кулинарни практики, които комбинират традиция и наследство и съвременни художествени средства.

- Отговорна структура: ОЗКССД, музей.
- Партньори: художници, куратори, училища.
- Индикатори:
 - Брой нови изложби, инсталации и тематични събития.
 - Брой посетители на тези инициативи.

Дейност 4.3 – Маршрути и календар на културния туризъм

Разработват се културно-туристически маршрути и сезонни пакети, които свързват събития, обекти на наследството и природни ресурси, като се предлагат целогодишно (кулинарни, фолклорни, арт уикенди и др.) в партньорство с туристическия сектор и трансгранични партньори.

- Отговорна структура: звено „Туризъм“ и ОЗКССД.
- Партньори: туристически бизнес, трансгранични партньори.
- Индикатори:
 - Брой разработени маршрути/пакети.
 - Брой групи/туристи, използвали маршрутите годишно.

Дейност 4.4 – Дигитализация на наследството

В програмата за подкрепа на проекти, свързани с наследството се включват приоритети за създаване на онлайн архиви, дигитални карти, мобилни приложения и мултимедийни платформи, които представят културните маршрути, фестивали и обекти на наследството и улесняват достъпа на жители и туристи.

- Отговорна структура: ОЗКССД
- Партньори: музей, читалища, НПО.
- Индикатори:
 - Брой онлайн архиви, карти, приложения.
 - Брой посещения/изтегляния на дигиталните ресурси.

Дейност 4.5 – Програма „Живи традиции на Странджа“ и трансгранични инициативи

Чрез специална програма се подкрепят демонстрации, работилници и фестивали с участие на местни носители на традицията, както и съвместни инициативи с партньорски общини в Странджа и по Черноморието (обща фестивали, маршрути, обмен на артисти).

- Отговорна структура: ОЗКССД.
- Партньори: местни носители на традиция, НПО, партньорски общини по границата.
- Индикатори:
 - Брой демонстрации/работилници и участници.
 - Брой съвместни трансгранични събития и проекти.

Стратегически приоритет 5 Комуникация, дигитализация, управление и партньорства

Дейност 5.1 – Общ културен календар и платформа

Разработва се и се поддържа общинска онлайн платформа и календар, в който всички оператори въвеждат събития по общ стандарт; информацията се допълва от физически точки/табла за информация в Царево, Ахтопол и селата.

- Отговорна структура: ОЗКССД.
- Партньори: всички културни оператори.
- Индикатори:
 - Функционираща платформа; дял събития, въведени в нея (%).
 - Брой посещения/ползватели на платформата.

Дейност 5.2 – Дигитални формати и тематични рубрики

Културните оператори се насърчават и подпомагат да създават онлайн съдържание и

стриймнинг на ключови събития, а част от програмите включват рубрики, посветени на климат, природа и опазване на крайбрежието и Странджа.

- Отговорна структура: ОЗКССД.
- Партньори: културни оператори
- Индикатори:
 - Брой стриймвани събития и дигитални архиви.
 - Брой програми, включващи теми климат/природа/Странджа.

Дейност 5.3 – Система за данни и индикатори

Въвежда се общ стандарт за данни и индикатори за всички финансирани събития и проекти (публики, сезонност, обхват, финанси), които се подават през платформата или чрез кратки форми и се използват за анализ и планиране.

- Отговорна структура: ОЗКССД
- Партньори: фонд „Култура“, културни оператори.
- Индикатори:
 - Въведен стандарт за данни и индикатори.
 - Процент финансирани проекти, отчитащи се по този стандарт.

Дейност 5.4 – Партньорства и управленски модели

Общината системно изгражда мрежи и партньорства с културни организации, фестивали, училища, университети и международни партньори и прилага модели с координатор/екип за култура или външен оператор за големи формати, за да се подобри координацията и професионалното управление.

- Отговорна структура: ОЗКССД.
- Партньори: културни организации, международни мрежи, побратимени градове
- Индикатори:
 - Брой подписани партньорски споразумения и мрежи.

- Брой формати, управлявани от специализиран координатор/екип или външен оператор.

Дейност 5.5 – Годишен аналитичен доклад за културата

В края на всяка година, въз основа на данните от календара, фонд „Култура“ и Механизма, общината изготвя аналитичен доклад за културния живот в общината, който се представя публично и се използва за актуализиране на приоритетите и бюджета за следващата година.

- Отговорна структура: ОЗКССД и фонд „Култура“.
- Партньори: културни оператори
- Индикатори:
 - Изготвен и приет доклад до 30 април на следващата година.
 - Брой публични представяния/обсъждания на доклада; брой препоръки, отразени в следващия годишен план.

Приложения

Приложение 1 – Ключови приоритети в областта на културната политика на европейско, национално и общинско ниво

Приложение 2 – Културна екосистема на общината

Стратегията за развитие на културата в Община Царево за периода 2026 г. – 2035 г. е приета с Решение № 643/ Протокол № 34/ 30.04.2026 г. от Общински съвет-Царево.

